

818

203.6

n-50

1910

Ո՞Վ Փ ՈՒԵՑ

ՇԱԲԱԹԸ

Б 2001

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՏԲԱԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՀԱՄԱՊՈՒՐԿ

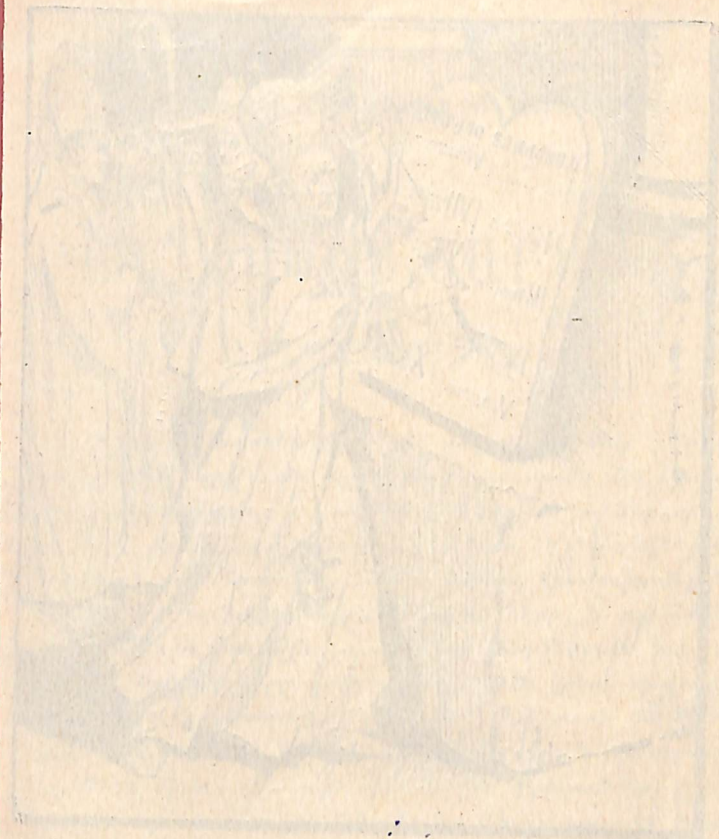
ԱՃԻՂ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ

Մուրաեան Խան, Թիւ 11

ԶԱԳՄԱԳՃԼԱՐ ԵՕԳՈՒՆԸ, Կ.ՊՈԼԻՍ

203. 6

n-50

20379-60

ՉՈՐՐՈՐԴ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆԸ

ԻՆՉՊԷՍ ԱՍՏՈՒԱԾ ԶՐՈՒՅԵՑ

Շաբաթ օրը միտքդ բեր՝ զանիկա սուրբ պահելու համարս վեց օր պիտի աշխատիս, ու բոլոր գործդ ընես. բայց եօթներորդ օրը Տէրոջը բու կա. տուժողի Շաբաթն է, ան օրը գործ մը չգործես քանզի Տէրը վեց օրուան մէջ ըրաւ երկինքը ու երկիրը. ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածները, և եօթներորդ օրը հանգստացաւ. անոր համար Տէրը օրհնեց Շաբաթ օրը ու սրբեց զանիկաւ — Եւ. ի. 8-11.

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱՅՈՒՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Փ Ո Ւ Ե Ց

Միաշարանի և տօնի օրերը միտքդ բեր զանոնք սուրբ պահելու համարս — Քրիստոնէական Վարդապետու Սիւն, էջ 59.

203.6

48.

37000 ա.հ.

1007-32420

«ՕՐԷՆՔԻՆ ԵՒ ՎԿԱՅՈՒԹԵԱՆԸ ԹՈՂ ՆԱՐՅԱՆԵՆ»

ՈՎ ՓՈՒՆԵՑ ՇԱԲԱԹԸ

Բոլոր Քրիստոնեաներ՝ քիչ բացառութեամբ՝ կ'ընդունին թէ շաբթուան եօթներորդ օրը որուն մէջ Արարիչը հանգստացաւ, աշխարհիս ստեղծուած ատենը սըրբուեցաւ իբր Ենօվայի Շաբաթը: Նաև կ'ընդունին թէ Աստուած զայն հրամայեց Տաճարաբանայ պատուիրանքին մէջ, և թէ նահապետները, մարգարէները և աշխարհի պատմութեան առաջին չորս հազար տարիներուն հաւատարիմ հնազանդները զայն պահեցին: Եւ կրնայ որոշակի ապացուցուիլ պատմութենէն թէ Քրիստոսի առաջին գալստենէն մինչև ներկայ ժամանակս զայն պահողներ եղած են միշտ: Սակայն միւս կողմէ Քրիստոնեայ դաւանեալներու ստուար մեծամասնութիւնը առաւել կամ նուազ անձնուիրութեամբ և խստապահանջութեամբ կը պահեն շաբթուան առաջին օրը, որ առ հասարակ մարդոց կողմանէ կիրակի կը կոչուի: Ասոնք ընդհանրաբար ընդունուած իրողութիւններ են:

Շաբաթի խնդիրը ներկայիս մէջ ամենէն յուզիչ կրօնական խնդիրն է աշխարհիս ամէն կողմը: Հազարաւոր լրջամիտ մարդիկ և կանայք այսպէս առաջնորդուած են վերստին քննելու այն ապացոյցները որոնց վրայ հիմնուած է Միաշաբաթի պահպանումը, և այս անձերէն չատերը ստիպուած են՝ իրենց պարտականութիւն սեպելով՝ թողուլ եկեղեցիներուն սովորու.

Who changed the Sabbath—Armenian.

2. Մարգարէին յայտարարածին համեմատ Գրիստոս մեծցուց Աստուծոյ օրէնքը. և այսպէս անոր վերաբերող պատիւը ցուցուց: Մտիկ ըրէք Իրեն մինչ կը խօսի լեռան վրայի քարոզին մէջ. —

«Մի կարծէք թէ ես եկայ օրէնքը կամ մարգարէները արելու. չեկայ արելու, հապա կատարելու: Քանզի ճշմարտապէս կ'ըսեմ ձեզի, Մինչև որ երկինք ու երկիր անցնին, Օրէնքէն յովս մը կամ ճշմանագիր մը պիտի չանցնի, մինչև բոլորն ալ կատարուին: Ուստի ով որ այս ամենափոքր պատուիրանքներէն մէկը արէ, ու մարդոց այնպէս սորվեցնէ, անիկա ամենափոքր պիտի կոչուի երկինքի Սաղաւորութեանը մէջ. բայց ով որ ընէ և սորվեցնէ, անիկա մեծ պիտի կոչուի երկինքի Սաղաւորութեանը մէջ:» Մատթ. Ե. 17—19:

Օրէնք մը կատարել զայն գործադրել է: Տես. Գաղ. 2: 2: Տէրը մինչև իսկ աւելի յառաջ երթալով կը յայտարարէ թէ Ինք չեկաւ օրէնքի փոխելու, մինչև իսկ յովս մը որ է Եբրայական ամենափոքր տառը, կամ նշանագիր մը, այսինքն փոքրիկ կէտ մը՝ որ մէկ գիրը միւսէն զանազանելու կը ծառայէ: Անշուշտ չորրորդ պատուիրանը որ կը յայտարարէ թէ «Նօթներորդ օրը Տէրովը քու Աստուծոյդ Շաբաթն է,» և որուն համար պատճառներ կուտայ, չէր կրնար փոխուիլ կարգալու, «Առաջին օրը շաբաթն է,» իր յատուկ պատճառովը, առանց փոխելու բազմաթիւ յովսեր ու նշանագիրներ: Եւ Քրիստոս աւելին կը յայտարարէ թէ՝ «Մինչև որ երկինք ու երկիր անցնին» այսպիսի փոփոխութիւն մը տեղի չպիտի ունենայ: Ղուկ. ԺԶ. 17 ին մէջ Նա այսպէս կը բացատրէ այդ օրէնքը փոխելուն անկարելիութիւնը. «Իիւրին» է որ երկինք ու երկիր անցնին, քան թէ օրէնքէն մէկ նշանագիր մը իյնայ:» Ինչո՞ւ: — Որովհետեւ կարելի էր որ երկինք ու երկիր անցնէին, և Աստուած կըրնար ուրիշ երկինք մը ստեղծել անոնց տեղը առանց իր Աստուածութիւնը միասնելու, սակայն եթէ Իր օրէնքը անցնէր, կամ անկատար ցուցուէր, Իւր կառավարութիւնը պիտի կործանէր, և Իւր բնաւորութեան բուն

ուղղութիւնը պիտի խախտէր: Քանզի Իւր պատուիրանքները Իր արդար բնաւորութեան յայտնութիւնն են (Սաղմ. ՃԺԹ. 172), և Անոր արդարութիւնը չպիտի պակսի (Եսա. ԺԶ. 6): Արդարեւ շարթուան առաջին օրը պարագային բնութենէն Աստուծոյ հանգոտութեան օրը չէր կրնար ըլլալ, որովհետեւ Արարիչը երբէք չհանգչեցաւ այդ օրը:

Քրիստոս աւելին կը յայտարարէ թէ ով որ այս օրէնքին մինչև իսկ ամենափոքր պատուիրանքներէն մին կոտրէ, որուն մէկ մասն է Շաբաթը, երկնից թագաւորութեան մէջ ամենափոքր պիտի կոչուի. սակայն զանոնք սորվեցնողը և ընողը մեծ պիտի ըլլայ այդ թագաւորութեան մէջ: Նա յետոյ կը ցուցնէ թէ որքան ընդարձակ է այդ օրէնքը: Անոր արդարութիւնը ոչ միայն արտաքին գործին կը հասնի, այլ բուն իսկ սրտին շարժառիթներուն որոնք կը մղեն գործը, այնպէս որ տաժուած ատելութիւնը մեղք է վեցերորդ պատուիրանին դէմ, և տաժուած ցանկութիւնը եօթներորդին դէմ: Մատթ. Ե. 20—22, 27, 28: Ճշմարտապէս Նա մեծցուց օրէնքը և փառաւորեց զանիկա:

3. Անիկա Աստուծոյ կամքը ընելու եկաւ. Աստուծոյ օրէնքը Անոր սրտին մէջ էր: Արդեօք օրէնքը պահեց: Նա ըսաւ. —

«Իմ Հօր պատուիրանքները պահեցի, և Անոր սիրոյն մէջ կեցեր եմ» Յովն. ԺԵ. 10:

«Եւ եկաւ Նազարէթ, ուր Ինք մեծցած էր, և Իր սովորութեանը պէս Շաբաթ օրը մտաւ ժողովարանը, ու ելաւ որ կարդայ» Ղուկ. Դ. 16:

Երբ Փարիսեցիներէն ամբաստանուեցաւ թէ հիւանդը բժշկելով Շաբաթը պղծեց, Նա ցուցուց թէ Ինք չպղծեց զանիկա, և ճանչցաւ անոր իշխանութիւնը, ըսելով, «Ուրեմն Շաբաթ օրը բարիք գործել օրինաւոր է:» «Օրինաւոր» կը նշանակէ օրէնքին համեմատ: Իր գործը հետեւաբար օրէնքին չորրորդ պատուիրանին համեմատ էր, և դրական ապացոյց մ'է թէ զանիկա այդ օրէնքին համեմատ պահեց:

Դարձեալ, Քրիստոս մեռաւ զմարդիկ մեղքէն փրկելու համար: Տես Մատթ. Ա. 21: Տիմ. Բ. 14: Սաղայն «մեղքը անօրէնութիւն է,» Ա. Յովն. Գ. 4: Ուրեմն Քրիստոս մեռաւ զմարդիկ անօրէն ըլլալէ ազատելու համար: Օրէնքը երկնից ու երկրի առջեւ փառաւորութեցաւ Աստուծոյ անարատ գառնին խաչին վրայ մեռնելովը:

Ճշմարտապէս, ինչպէս ինք յայտարարեց, Քրիստոս իր կամքը փնտռելու չեկաւ, հապա զինք զրկող Հօրը կամքը: Յովն. Ե. 3: Կամ, ինչպէս Նա կ'ըսէ զարձեալ իր վարդապետութեանը և գործերուն նկատմամբ. «Ոչ թէ ես ինքիրմէս կը խօսիմ, հապա Հայրը որ իմ մէջս բնակած է, Անիկա կը գործէ այն գործերը: Յովն. ԺԴ. 10:

Քրիստոսի հետեւողներուն վրայով ըսուած է թէ անոնք «Շաբաթ օրը հանգստացան պատուիրանքին համեմատ:» Դուկ. ԻԳ. 56: Պօղոս առաքեալ կը յայտարարէ թէ հաւատքը կը հաստատէ օրէնքը հաւատացեալին սրտին մէջ (Հռովմ. Գ. 31), և թէ օրէնքին արդարութիւնը կը կատարուի անոնց մէջ՝ որ հոգեւորապէս կը քայեն, մինչ մարմնաւոր խորհուրդը Աստուծոյ օրէնքին չհնազանդիր: Հռովմ. Ը. 4—7: Այս բոլորին համաձայն ըլլալով, Յակոբոս առաքեալ հետեւեալ վկայութիւնը կուտայ տասնաբանեայ օրէնքին պարտաւորութեան, միութեան, և մշտատեւութեան մասին. —

«Եթէ դուք արքունական օրէնքը կը կատարէք գիրքին ըսածին համեմատ, Թէ Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս, ապէկ կ'ընէք. բայց եթէ աշառութիւն կ'ընէք, մեղք կը գործէք և օրէնքէն կը յանդիմանուիք օրինազանցնելու պէս: Քանզի ով որ բոլոր օրէնքը պահէ ու մէկ բանի մէջ յանցաւոր ըլլայ, անիկա ամէնուն պարտական կ'ըլլայ: Վասն զի ան կամ օրէնքը՝ որ ըսաւ Թէ Շնուծիւն մի ընես, ըսաւ ալ Թէ Մի սպանաներս Ուստի եթէ շնուծիւն չընես բայց սպանութիւն ընես՝ օրինազանց կ'ըլլաս: Այնպէս խօսեցէք և այնպէս ըրէք, որպէս Թէ ազատութեան օրէնքովը պիտի դատուիք:» Յակ. Բ. 8—12:

Սաղմոսերգուն կ'ըսէ. «Ո՛րչափ կը սիրեմ քու օրէնքդ: Այն է ամէն օր իմ մտածութիւնս: Քու պատուիրանքներդ զիս իմ թշնամիներէս աւելի իմաստուն ըրին, քան զի անոնք միշտ իմ քովս են:» Սաղմ. ՃԺԹ. 97, 98: Եւ սիրոյ միւսնոյն ձայնը կ'արձագանգուի սիրելի աշակերտէն, «Վասնզի ասիկա է Աստուծոյ սէրը որ Անոր պատուիրանքները պահենք, և Անոր պատուիրանքները ծանր բան չեն:» Ա. Յովն. Ե. 3:

Վերոյիշեալ վկայութիւններէն (և շատ աւելին կրնար տրուիլ) յայտնի կերեւնայ թէ ոչ Քրիստոս և ոչ Առաքեալները ջնջեցին, խափանեցին, կամ փոխեցին Աստուծոյ օրէնքը կամ անոր ո՛րեք մէկ մասը: Անոնք սորվեցուցին անոր բացարձակ ամբողջութիւնը և մշտատեւութիւնը: Քրիստոս մեր մեծ և միակ Օրինակը պահեց զայն, և մեզի կը պատուիրէ որ իրեն հետեւինք (Յովն. ԻԱ. 22), քալենք ինչպէս Անիկա քալեց (Ա. Յովն. Բ. 6): Ասիկա բացարձակապէս վճռական է:

Շաբաթը ուրեմն երբէք չէ փոխուած Աստուածային իշխանութեամբ: Սակոյն մարդկային իշխանութիւնը անբաւական է ու և է փոփոխութիւն ընել Աստուածային հաստատութեան մը մէջ, հետեւաբար անիկայ յաւիտեան նոյնը կըմնայ: Ո՞վ ուրեմն յանդգներ է Շաբաթը եօթներորդ օրէն առաջին օրուան փոխել փոխադրել: Սուրբ Գիրք կը յայտնէ՞ ասիկա: Այո, ամենայնպէս կերպով: Աստուծոյ խօսքը մինչեւ իսկ Քրիստոսէ հինգ դարեր առաջ մատնանիչ կ'ընէ այն ոճրագործը որ պիտի խորհէր իր ձեռքը Եհովայի օրէնքին վրայ դնել, խլել անկէ ան պատուիրանը որ Մեծ Օրինատուին իրաւասութիւնը ու իշխանութիւնը կը ցուցնէ, և անոր տեղը դնել օրէնք մը որ պիտի դարձնէր զմարդիկ ճշմարիտ Աստուածը պաշտելէ. բուն ոճրագործին խոստովանութիւնն ալ ունինք թէ ինքը այսպէս ըրած է այս բանը: Դիտէ ապացոյցը:

Ա. ՈՃԻՆ ԵՒ ՈՃՐԱԳՈՐԾԻՆ ՎՐԱՅՈՎ ԿԱՆԽԱԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. Պօղոս առաքեալ Եփեսոսի եկեղեցիին երէցնե-
րուն ըսաւ .

«Բանգի զիտեմ որ իմ զատուելէս ետըը ձեր մէջ յափշտակող զայլեր
պիտի մտնեն, որոնք պիտի չխնայեն հօտին: Եւ ձեզմէ ալ այնպիսի մարդիկ
պիտի ելլեն, որոնք ծուռ բաներ պիտի խօսին, աշտկերտները իրենց ետե-
ւէն քաշելու համար»: Գործ. Ի. 29, 30:

2. Բ ԹԵԱ. Բ. 7ին մէջ անիկա ըսաւ թէ «անօրէ-
նութեան խորհուրդը հիմակուընէ կը զօրանայ.» սակայն
այն ատեն կ'արգիլուէր իր լիակատար զարգացումէն: Ա-
նոր ելքն և կատարելագոյն աճումը կը նկարագրէ նա 3
և 4րդ համարներուն մէջ. —

«Չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ. վասն զի այն օրը [Տէրոյը զալստեան
օրը. տես համարը 1. 2] պիտի չգայ, եթէ ապստամբութիւնը առաջ չգայ,
ու յայտնուի մեղաց մարդը, կորստեան որդին, այն հակառակորդը նպաշ-
տակած ամէնուն վրայ, որ Աստուած կ'ըսուի կամ կը պաշտօնի, մինչև
անիկա Աստուծոյ սահմանին [կամ եկեղեցիին, տես Ա. Կորն. Գ. 16. Եփեսո.
Բ. 20, 21] մէջ պիտի նստի. և ինքզինք ցուցնէ թէ Աստուած է:»

Սակայն եկեղեցիին Գլուխը Տէր Յիսուս Քրիստոս
է (Եփեսո. Ա. 22, 23), և եկեղեցիին օրէնքը Աստուծոյ
Խօսքն է, որ Քրիստոսի միջոցով եկաւ: Արդ իշխանու-
թեան մը համար Աստուծոյ ՀԱԿԱՌԱԿՆԵԼՈՒՆ միակ ճամ-
բան Աստուծոյ օրէնքին հակառակ օրէնքներ դնել, և
անոնց հնազանդութիւն պահանջել է: Միակ կերպը
որով ան կրնար ինքզինքը Աստուծոյ վեր բարձրացնել,
պահանջել է որ իր օրէնքը պահուի՝ Աստուծոյ օրէնքէն
նախապատիւ սեպուելով: Օրէնքներուն մէջ տարբերու-
թիւն մը պէտք է ըլլայ, և հետեւաբար այս իշխանու-
թիւնը պէտք է ստանձնէ Աստուծոյ օրէնքը փոխելու իրա-
ւունքը, և Աստուծոյ օրէնքին ու այս բռնակալին օրէն-
քին միջև եղած այս փոփոխութիւնը կամ տարբերու-
թիւնը պէտք է Աստուծոյ դէմ հակառակութեան և Անոր
վրայ հպարտանալուն բուն նշանը ըլլայ:

3. Թէ մեղաց մարդը ինչպէս պիտի ներմուծէ այս-
պիսի օրէնք մը, ներշնչմամբ գուշակուած է: Ի Դանիէլ
է. Պապականութիւնը նկարագրուած է պղտրիկ եղջիրով
մը: Մարգարէն այսպէս կը բացատրէ անոր գործը. —

«Եւ Բարձրեալին դէմ խօսքեր պիտի ըսէ ու Բարձրեալին սուրբերը
պիտի մաշէ, ու պիտի մտածէ ժամանակներ ու օրէնքներ փոխելու, ու
անոնք մինչև ժամանակ մը, ժամանակներ ու կէս ժամանակ անոր ձեռքը
պիտի տրուին»: Համար 25:

Հոս ոճրոյ երեք մասնաւորութիւններ տրուած են:
(1) Բարձրեալին դէմ խօսքեր պիտի ըսէ. (2) Բարձրեալին
սուրբերը պիտի մաշէ. (3) Պիտի ՄՏԱԾԵԼ ժամանակներ
ու օրէնքներ փոխելու, (կամ աւելի ճիշդը, օրէնքը փո-
խելու), յայտնապէս Բարձրեալինը: Հոս միայն երրորդ
մասնաւորութեան վրայ խօսելու տեղ ունինք: «Օրէնքը»
մարդկային օրէնքներ չկրնար ըլլալ, վասն զի ամէն
մարդկային իշխանութիւն իրաւունք ունի զանոնք փո-
խելու յարմար սահմաններու մէջ, սակայն անիկայ
օրէնք մըն է՝ զոր այս իշխանութիւնը ՉԵՐ ԿՐՆԱՐ
ԻՍԿԱՊԷՍ փոխել, այլ միայն կրնար ՄՏԱԾԵԼ ՓՈԽԵԼՈՒ:
Ասիկա հարկաւ Աստուծոյ օրէնքն է: Տուէ՛ք Սուրբ Գիրքը,
այսինքն Հռովմէական Կաթոլիկ եկեղեցիին թարգմանու-
թիւնը, այսպէս կ'ըսէ. «Ինքզինքը կարող պիտի կարծէ»
առիկա ընելու: Սրբագրուած Անգլիկէն թարգմանու-
թիւնը, «պիտի մտածէ ժամանակները և օրէնքը փոխելու:»

Աստուծոյ սահմանուած առաջին «ժամանակը» օրն
էր: Տես Ծննդ. Ա. Իրիկունով սկսաւ և իրիկունով վեր-
ջացաւ: Տես Դև. ԻԳ. 32: Մարկ. Ա. 32: Սկիզբէն
Աստուծոյ սահմանուած միւս «ժամանակը» եօթնեակն
էր՝ Շաբաթով նշանակուած: Փոփոխութիւն մը օրը
սկսելուն մէջ, և փոփոխութիւն մը հանգստութեան օր-
ուան մէջ, անշուշտ փոփոխութիւն մ'է «ժամանակներու»,
որով Աստուծոյ օրէնքը կը փոխուի իր ամենէն կենսական
մասին մէջ, այսինքն չորրորդ պատուիրանին մէջ, որ

օրէնքին մէջ միակ պատուիրանն է՝ որ ժամանակի կը վերաբերի և կը պահանջէ եօթներորդ աւուր սուրբ պահուիլը :

Այս կը ցուցնէ թէ ոճրագործին գործը պէտք է վերաբերութիւն ունենայ չորրորդ պատուիրանին, որ տասնաբանեային ժամանակի վերաբերող միակ պատուէրն է : Այս գուշակութիւնները կատարուեցան :

Բ. ՈՃՐԱԳՈՐԾԻՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հռովմէական Կաթողիկ եկեղեցին, կամ Պապականութիւնը, կը յայտարարէ թէ ինք կատարած է բուն այն բանը զոր մարգարէութիւնը գուշակած է : Դիտէ ապացոյցը .

1. Առ Եւզեպիոսի վկայութիւնը, որ է Կաթողիկ եկեղեցւոյն ամենավսեմ «հայրապետներէն» մին, վատ Կոստանդինոսի ժամանակակիցը, ջատագովել ու աստուածացուցիչը : Նա կ'ըսէ . «Ամէն ինչ որ պարտ էր ընել Շաբաթ օրը, Մենի Տէրովը օրուան (Միաշաբաթի) փոխանցեցինք զանոնք» : Անոր ակնարկած «Մենք»ը Կոստանդինոս, Պապ Սիզվէսթէր, և Եւզեպիոսի նման եպիսկոպոսներ են :

2. Տօքթրինէլ Գէթէքիզի (էջք 101, 174, 351—355) կ'ապացուցանէ թէ Բողոքականներ Սուրբ Գիրքով չեն առաջնորդուիր : Կը ներկայացնենք հարցումներէն և պատասխաններէն երկու հատ . —

ՀԱՐՅ. — Ուրիշ ի՞նչ կերպով կրնաս ապացուցանել թէ եկեղեցին իշխանութիւն ունի օրէնքով տոներ հաստատելու :

ՊԱՏ. — Եթէ նա չունենար այսպիսի իշխանութիւն, չէր կրնար ըրած ըլլալ այն՝ յորում բոլոր արդի կրօնաւորներ կը համաձայնին իրեն հետ, այսինքն չէր կրնար եօթներորդ աւուր Շաբաթի պահպանման տեղ Միաշաբաթի պահպանումը հաստատած ըլլալ, փոփոխութիւն մը՝ որուն համար չկայ Սուրբ Գիրքի վկայութիւն :

ՀԱՐՅ. — Բողոքականներ շաբաթ օրը կամ եօթնէկին եօթներորդ օրը հասարակ գործ գործելով կը հետեւին Սուրբ Գիրքին իբր իրենց հաւատքին միակ կանոնը . — այս արտօնութիւնը որոշակի գրուած կը գտնուի Սուրբ Գիրքին մէջ :

ՊԱՏ. — Ընդհակառակը, անոնք միայն աւանդութեան իշխանութիւնը ունին այս սովորութեան համար : Շաբաթը պղծելով անոնք կ'աւրեն Աստուծոյ պատուիրաններէն մին զոր Նա երբէք չէ խախտած որոշապէս, այսինքն «Շաբաթ օրը միտքդ բեր զանիկա սուրբ պահելու համար» :

3. «Համառօտագրութիւն Քրիստոնէական Վարդապետութեան» անուն ուրիշ գիրքի մը մէջ, Կաթողիկ եկեղեցին օրէնքը փոխելու մասին իր իշխանութիւնը կը հաստատէ հետեւեալ կերպով . —

ՀԱՐՅ. — Ի՞նչպէս կ'ապացուցանես թէ եկեղեցին իշխանութիւն ունի տօներ և սուրբ օրեր հրամայելու :

ՊԱՏ. — Բուն իսկ Շաբաթը Միաշաբաթի փոխելովը, զոր Բողոքականներ կ'ընդունին, և հետեւաբար անոնք պարզօրէն կը հակասեն ինքզինքնուն՝ Միաշաբաթը խտտի պահելով, և միեւնոյն եկեղեցիէն հրամայուած շատ ուրիշ տօները զանց ընելով :

ՀԱՐՅ. — Ի՞նչպէս կ'ապացուցանես այդ :

ՊԱՏ. — Որովհետեւ Միաշաբաթը պահելով անոնք կը ճանչնան եկեղեցիին տօներ սահմանելու և զանոնք չպահողն իբր մեղաւորտ դատապարտելու իշխանութիւնը . և իրմէ պատուիրութեան մնացեալը չզսահելով, անոնք դարձեալ կ'ուրանան միեւնոյն իշխանութիւնը :

4. Ի պատասխան Կարտինալ Կիպպրնի, Ամերիկեան Կաթողիկ եկեղեցիներու Արքեպիսկոպոսին ուղղեալ, 1895, Հոկտեմբեր 28 թուակիր նամակի մը՝ որ կը հարցնէր, «Հռովմէական Կաթողիկ եկեղեցին հանգստութեան օրը շաբթուան եօթներորդ օրէն առաջին օրուան փոխելու գործողութիւնը կը յայտարարէ՞ իբր մի գործ մի իւր իշխանութեան», հետեւեալը ընդունուեցաւ . —

Անշուշտ Կաթողիկ եկեղեցին կը պնդէ թէ փոփոխութիւնը իր գործն է : Ուրիշ կերպ եղած չէր կրնար ըլլալ ան բանի որ այն օրեր ոչ ոք կ'երազէր ու է բան ընելու՝ հոգեւոր, եկեղեցական և կրօնական խնդիրներու մէջ՝ առանց իրենց և այս գործը կրօնական խնդիրներու մէջ իր եկեղեցական իշխանութեան ու իրաւաստութեան մի դրոշմն է :

[Մարտի 1900] 2. 3. ԹՈՎՄԱՍ

Ասեմադպիր Կարսիցալին

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆԱՑ ԿՈՂՄԱՆԷ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆՔ

Կարելի է ոմանք հակամիտին տարակուսելու այս խնդրոյն մասին Հռովմէականաց տեղեկութիւններուն, և շնաւատալու անոնց վկայութեանը. սակայն պէտք է յիշուի թէ Հռովմայ եկեղեցին հասարակաց կարծիքի ատենին առջեւ կը կենայ Աստուծոյ խօսքէն ամբաստանուած երեք յանցանքներով, ինչպէս առաջ նշանակեցինք. — (1) Բարձրեալին դէմ խօսքեր խօսիլ, (2) Բարձրեալին սուրբերը մաշել, (3) Մտածել ժամանակներ և օրէնքը փոխելու: Դան. է. 25: Ան կրնայ ուրանալ ամբաստանադրին մէջի առաջին երկուքը, սակայն նա կը խոստովանի կատարած ըլլալ երրորդին մէջի ամբաստանուած յանցանքը, ինչպէս որ ծանուցուեցաւ արդէն յիշուած վկայութիւններով:

Բողոքական հեղինակներուն վկայութիւնները պիտի տրուի հիմա ցուցնելու թէ երբ և որմէ՞ ներմուծուեցաւ փոփոխութիւնը: Պէտք է յիշուի նաեւ թէ այս վկայութիւնները Շաբաթ օրը պահող կամ լանոր բարեկամ եզոզներու կողմէ չեն: Սըր Ուելլեմը Տօմուիլ կ'ըսէ. —

Քրիստոսի ծնականէն ասդին դարեր անցան երբ տակաւին Միաշաբաթը իբր Շաբաթ չէր պահուեր: Պատմութիւնը մեզի մէկ ապացոյց կամ նշան մ'իսկ չտար թէ անիկա այսպէս կը պահուէր Յ. Տ. 321 Միաշաբաթով պահպանման համար Կոստանդիանոսի հանած հրովարտակէն առաջ ու է ժամանակս: — Քննութիւն Վեց Հոմարներու, էջ 291:

Առաջին երեք դարերու ոչ մի եկեղեցական պատմիչ Միաշաբաթի պահպանման սկզբնաւորութիւնը վերադրած է Քրիստոսի կամ Անոր առաքելներուն: — Յաւելուած Վերոյիւեալ Գրքին, էջ 6, 7:

Տր. Հէյս, իւր «Եկեղեցական պատմութեան» մէջ (մաս Ա., Բաժանում 2, Յ. Տ. 100—312, հատ. 99), սապէս կը վկայէ. —

Հռովմէական եկեղեցին Շաբաթը իբր ծոմապահութեան օր մը կը նկատէր, անիկա իբրեւ հանգստութեան օր պահողներուն ուղղակի հակա-

ռակելու համար: Միաշաբաթը մնաց ուրախալից տօնախմբութեան օր մը՝ որուն մէջ կ'զգուշանային ամէն ծոմապահութենէ և աշխարհային զբաղումէ որչափ որ կարելի էր, սակայն Շաբաթին նկատմամբ Տասնարօնեային սկզբնական պատուիրանը այդ օրուան չէր առնուեր այն առնելով:

Տր. Բիթլըն Հէյլին այս բաներուն վրայով հետեւեալ կերպով կը խօսի. —

Այս տարբերութեամբ անիկա երկար ատեն միասին մնաց մինչև վերջապէս Հռովմայ եկեղեցին դատը շահեցաւ, և Շաբաթը ծոմապահութեան օր մը եղաւ զրեմէ: Արեւմտեան աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ. — Շաբաթի Պատմութիւն, Մաս Գ, Գլուխ Գ, Հատում 3:

Շաբաթին վրայ նսեմութիւն և նախատինք ձգելով էր որ այն գործը յաջողութեամբ յառաջ տարուեցաւ: Ուելլեմը Փրին, հին Անգլիացի աստուածաբան մը, սապէս կը մեկնէ Լաւոդիկիոյ ժողովին (Յ. Տ. 364) 29րդ կանոնը՝ որ նգովեց Շաբաթի պահպանումը. —

Եօթներորդ աւուր Շաբաթը պահուեցաւ Քրիստոսէ, առաքելներէ, և նախնի Քրիստոնեաներէ, մինչև որ Լաւոդիկեան ժողովը կերպով մը բողոքովին խափանեց անոր պահպանումը... Լաւոդիկիոյ ժողովը, Յ. Տ. 364, նախ հաստատեց Տէրոջը օրուան պահպանումը, և բանադրանքի տակ արգիլեց Հրէական Շաբաթին պահպանումը: — Քննական Տեսութիւն Տէրոջը օրուան վրայ, էջ 32:

Օկսպուրկի Դաւանութիւնը, Մեկանկիթոնէ չինուած, կ'ըսէ. —

Տէրոջը օրուան [Միաշաբաթի] պահպանումը հիմնուած է ոչ թէ Աստուծոյ պատուիրաններէն միայն վրայ, այլ եկեղեցիին իշխանութեանը վրայ:

Մր. Կլաւաթըն կ'ըսէ. —

Շաբաթուն եօթներորդ օրը իր պարտաւորիչ կրօնական պահպանման տիտղոսէն զրկուած է, և անոր առանձնաշնորհը առաջին օրուան անցած է, առանց Ս. Գրքէն ուղղակի հրաման մը ըլլալու: — Եկեղեցական Ամսաքերք:

Էյթըն կանոնագիրը կ'ըսէ. —

Չկայ մի խօսք, մի ակնարկութիւն Նոր Կտակարանին մէջ Միաշաբաթ օրը զործէ ետ կենալու նկատմամբ:

Միսիր Ջորեքշարմի կամ Մեծ պահքի պահպանումը կը կենայ ճիշդ Միաշարմի հիման վրայ:

Կոստանդինոսի հրամանը առաջին հրապարակային քայլն եղաւ շարժումն առաջին օրը հաստատելու մէջ իբր օր մը՝ յորում պէտք էր աշխարհային հանգստութիւն ըլլար ինչպէս կրօնական պաշտամունք... Միաշարմի հանգստութեան մէջ Աստուածային օրէնք չմտնէր: Տասը *Mus-nichramf*, Trübner & Co.

Տր. Իսահակ Ուեկերմս. —

Թէ ինչու շարժումն առաջին օրը սուրբ կը պահենք փոխանակ եօթներորդին, նոյն պատճառին համար է որ շատ ուրիշ բաներ ալ կը պահենք, ոչ թէ որովհետեւ Սուրբ Գիրք՝ այլ որովհետեւ եկեղեցին պատուիրած է զայն: Պարզ Բարոյներ Քրիստոնէական Վարդապետութեան վրայ, Longman's & Co.

Պէտք է դիտել սա կարեւոր իրողութիւնը թէ մենք մեր հաւատքը, կամ այս խնդրոյն մասին մեր փաստը պատմութեան վկայութեան վրայ չենք հիմնել, այլ Աստուծոյ ներշնչեալ խօսքին վրայ: Պատշաճ է պատմութեան դիմել ցուցնելու համար Աստուծոյ խօսքին կատարումը, սակայն բաւական տարբեր բան մ'է հոն երթալ սորվելու համար մեր պարտականութիւնը առ Աստուած, կամ գտնելու համար բան մը որ պիտի արդարացնէ մեզ Սուրբ Գրոց մէջ չհրամայուած մէկ բանը ընելու մասին: Վերջինը թողուլ է Բողոքականաց վարդապետութիւնը թէ Սուրբ Գիրքն և միայն Սուրբ Գիրքն է մեր հաւատքին և սովորութեան կանոնը, և ընդունիլ է Հռովմէական աւանդութեան վարդապետութիւնը փոխանակ Սուրբ Գիրքի: Ասիկա արդարեւ մերժել է Սուրբ Գիրքը և անոր հեղինակը, և ընդունիլ Հռովմը և անոր աւանդութիւնները որոնք կը խափանեն Աստուծոյ խօսքը:

Վերջապէս կ'ուզենք ուշադրութիւն հրաւիրել հետեւեալ երկու կէտերու վրայ. —

1. Միաշարմի պահպանման ծագումը: Ասիկա ի մէջ բերուեցաւ այն ապստամբութեան գործերովը, որուն արդիւնքը վերջապէս Պապականութեան հաստա-

տութիւնը եղաւ: Պապականութիւնը իբրեւ սաղմ գոյութիւն ունէր Կոստանդինոսի ժամանակէն շատ առաջ: Անօրէնութեան խորհուրդը կը գործէր մինչև իսկ Պօղոսի օրերը (Բ Թեա. Բ. 7), սպասելով միայն հեթանոսութեան զսպիչ իշխանութեան վերցուելուն, որպէսզի աշխարհի առջև յայտնէր Պապականութիւնը իւր կատարեալ գործութեամբ: Չարութեան այս այլանդակ կազմակերպութեան արմատը շատ ետ դարերու մէջ կ'երկարի անոր յայտնի զարգացումէն առաջ, նման ծառի մը որ իր գլխաւոր արմատը գետնին մէջը շատ խորը կը զրկէ՝ դիտողին տեսութենէն անդին: Այդ արմատին միջոցով Միաշարմը մոռտ գտած է Քրիստոսի եկեղեցիին մէջ, և այդ ծառին վրայ կ'երեւի իբր ամենէն նշանաւոր պտուղներէն մին: Իբր մի հաստատութիւն, Միաշարմը թէ հեթանոսական է և թէ Պապական. իբր Տէրօջը Շաբաթին մէկ մրձակիցը, բոլորովին Պապական է:

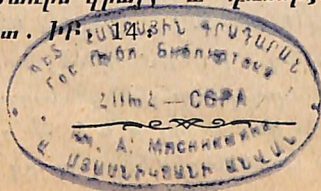
2. Տէրօջը Շաբաթին անփոփոխելի բնութիւնը: Թէպէտեւ այս տեսարակին անունն է «Ո՞վ փոխեց Շաբաթը», իրողութիւն մ'է թէ Շաբաթը, ինչպէս Աստուածային օրէնքին ամէն մէկ մասը, չկրնար փոխուիլ ինչպէս որ անոր հեղինակին բնութիւնը կամ հանգամանքը չկրնար փոխուիլ: Օրէնքը Աստուածային մտքին ու կամքին մի յայտնութիւնն ըլլալով, պէտք է անփոփոխելի ըլլայ ինչպէս ինքն Տէրը. և Նա չփոխուիր: Շաբաթն ալ պատմական դէպք մը կը պարունակէ, և ուստի չկրնար փոխուիլ, որովհետեւ պատմութեան դէպքերը փոփոխութեան կարելիութիւն չեն ընդունիր:

Շաբաթ կը նշանակէ հանգիստ: Տէրօջը Շաբաթը Տէրօջը հանգստութեան օրն է, «Անիկա եօթներորդ օրը հանգստացաւ:» Ծննդ. Բ. 2: Կրնա՞յ երբէք ճշմարիտ լինիլ թէ Նա եօթներորդ օրը չհանգստացաւ, այլ շարժումն առաջին օրը կամ ուրիշ ո՞ր է մի օր հանգստացաւ: Ստուգիւ ոչ: Հետեւեալպէս երբ չորրորդ պատուիրանը

կըսէ թէ «Եօթներորդ օրը Տէրովը քու Աստուծոյդ Շաբաթն է» (Ել. Ի. 10), կը յայտնէ անփոփոխելի ճշմարտութիւն մը. ուստի, առաջին օրը կամ Միաշաբաթը Շաբաթ կամ Տէրովը հանգստութեան օրը կոչել՝ յայտնել է բան մը որ ճշմարտութիւն չէ. և երբէք չկրնար ճշմարտութիւն ըլլալ, որովհետեւ Աստուծոյ Խօսքը կը յայտարարէ թէ եօթներորդ օրը Տէրովը Շաբաթը կամ հանգըստութեան օրն է:

Այսպէս երբ Շաբաթին փոփոխութեանը վրայ կը խօսինք, Շաբաթի օրէնքին մէջ ո՛ր և է իրական փոփոխութեան չենք ակնարկեր, այլ այն փոփոխութեան զոր Հռովմայ եկեղեցին խորհած է ընել և ջանացած է մտցնել մարդոց սովորութեանը մէջ ի մասին պահպանման աւուր:

Սիրելի ընթերցող, ո՞ր իշխանութեան հնազանդինք: Ո՞ր ճամբան ընտրենք: Որո՞ւ Շաբաթը պահենք: Աստուծոյ Խօսքին հնազանդինք՝ թէ մարդոց աւանդութիւնները բռնենք: Քրիստոսի՞ հետեւինք՝ թէ նեոին: Տէրովը Շաբաթը պահենք, թէ «մեզաց մարդուն» մըրցակից կիրակին: Աստուծոյ օրէնքին հնազանդինք Օրինատուէն եկածին պէս և պահենք Սրբը Գրքին Շաբաթը, թէ Պապականութենէն փոխուած օրէնքին հնազանդինք և պահենք Հռովմէական Միաշաբաթը: Փրկիչը կ'ըսէ, «Պարապ տեղը զիս կը պաշտեն մարդոց պատուիրած բաները իբրեւ վարդապետութիւն սորվեցնելով»: Մատթ. ԺԵ. 9: «Երանելի են անոնք որ Անոր պատուիրանքները կը կատարեն որ իշխանութիւն ունենան կենաց ծառին վրայ, և դռներէն ներս քաղաքը մտնեն»: Յայտ. ԻԲ.

0024484

<< Ազգային գրադարան

NL0027487

12

Միջազգային Տնտրակի Ընկերութիւնը կը հրատարակէ Գրիս-
տոնէական գիրքեր, Թերթեր եւ տնտրակներ աւելի քան 50 լեզուներ-
ով: Անգլիերէն, Գերմաներէն, Ֆրանսերէն, Սպաներէն, Հոլանտա-
կան, Տանիմարգական եւ Շէէտական ցուցակները ճոխ են պարու-
նակութեամբ: Նաեւ առատ գրութիւնք կան Ռուսական, Փոլական,
Պոնէական, Էստոնական, Լէտոնական, Հունգարական, Իտալական
Փորթուկիզեան, Բուլմանական, Հայերէն, Տաճկերէն, Ֆունարէն,
Արաբերէն, եւլն. լեզուներով: Յուցականեր ձրի կը խրկուին:

Համեցէք ուղղել առ

Կ. Պոլիս, Չազմագըրլար Եօզու եր, Մուրաշեան Խան, Թիւ 11
Constantinople, Tchakmakdjilar Yocouchou,
Mouradian Han, N. 11, Turkey.

- Hamburg**, Grindelberg 15a, Germany.
- Basel**, Nonnenweg 22, Swiss.
- Genf**, Rue da le Synagogue 29, Swiss.
- Watford**, Stanborough Park, Herts, England.
- Christiania**, Akersgaden 74, Norway.
- Stockholm**, Kungsgatan 34, Sweden.
- Helsingfors**, Unionsgatan 4, Finland.
- Riga**, Kl. Newastr. 12, Russia.
- New York City**, 32 Union Square East, U. S. A.
- Washington D. C.**, Takoma Park Station, U. S. A.
- College View**, Nebraska, U. S. A.
- Nashville**, 24. Avenue, North, Tenn., U. S. A.
- Mountain View**, Santa Clara Co., California, U. S. A.
- Toronto**, Junction, Ontario, Canada.
- Tacubaya**, D. F., 1420 Avenida 20, Mexico.
- Port of Spain**, 31 Dundonald Street, Trinidad.
- Sao Bernardo**, Estacao S. P. R., Sao Paulo, Brasil.
- Buenos Aires**, Casilla Correo 481, Argentina.
- Valparaiso**, Casilla 787, Chile.
- Kapstadt**, 56 Roeland Street, South-Africa.
- Karmatar**, The Watchman Press, E. I. Ry., India.
- Singapore**, 12 Dhoby Ghaut, East-India.
- Honan**, Sin Jang Cheo, via Hankow, China.
- Tokio**, 846 Sendagaya-mura, Japan.
- Warburton**, Victoria, Australia.
- Cooranbong**, Avondale, N. S. W., Australia.

818

